

GAZET'A TRANSILVÂNIEI.

Gasot'a esse de 2 ori: Merceura si Sambet'a, Fôiea una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v.a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 40 doideceri, or 3 galbini mon. sunatória. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 17.

Brasiovu, 29. Februaru 1864.

Anulu XXVII.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Doze pecate politice!

(Finea urmarei din Nr. 15.)

Acuma vine ce è mai bunu si mai intieptu! Doctorulu (mediculu) din Concordia, care se magulesce la inceputulu scrisorei séle: ca „va aduce nisce medicamente salutare pentru alungarea morbului derimatoriu,“ dupa ce la peccatu celu d'antei politicu, care l'au aflatu Domnialui in cercetarile séle si in scurtarea causei morbului derimatoriu, — a aflatu unu medicamentu de totu drastecu, „adeca cá organele guvernului se se lase de legislatiune“ — pentru alu doile peccatu, adeca „nespriginirea infintiarei unei academii romane,“ nu ne prescrie neci unu leacu, nu ne areta cumu s'aru poté face o academia romana! Consequentu ar' fi fostu D. medicu din Concordia, daca ar' fi provocatu pe „Domnii romani asiediati in fruntea ocarmuirei“ se se lase de ocarmuire, mai bine se remana legislatori simpli! — ori dóra se nu fia neci un'a neci alta, cá dóra se capete Domnialui locu.“ —

Dara ce face D. medicu? eaca ce! ne spune cu multa intieptiune ca „o natiune sta intre doze extremitati; séu é inertia séu é activa, cate o data cu o suta de mii de bratie restórna tóte impedimentele, cate o data cu o suta de mii de petióre abia face propasirea insecteloru.“ Ca inertia é unu estremu (dela a face ceva) intielegemu, dara ca a fi activu, se fia estremu, ést'a nu o pricepemu, prin urmare neci acea: ca o natiune se stè intre doze extremitati, ca inse unii legislatori romani ambla prin extremitati amu esperiatu in diet'a trecuta. Cumu trece D. medicu dela resturnarea tuturor impedimenteloru si propasirea insecteloru, fara neci o punte, numai de catu la cele 6 di: si ese decrete guverniale, despre cari dice, ca aru aduce natiunea dela inertia la actiune (dupa parerea Domnialui, dintr'unu estremu intr'altulu) nu o pricepemu. Acele 6 decrete le însira D. medicu in urmatoriulu modu: unulu pentru redicarea si dotarea scóleloru comunali; unulu pentru redicarea si dotarea scóleloru normali; unulu pentru dotarea gimnasieloru in trei comitate macaru unulu; 1 pentru cladirea besericeloru ruinate si miserabile (da unde nu sunt de feliu?) 1 pentru obligarea fiesce-careia comunitati de a tramite in totu anulu, séu in alu doile, séu in alu treile 3--4 copilasi pe la (sic) orasie si cetati pentru studiarea industriei si'a comerciului, unulu si celu de pe urma pentru introducerea unei metode mai bune si mai rationabile in cultur'a pamentului!

Cumu mesteca D. auctoru alu „Inconvenientului“ peccatele politice ale organeloru guvernului, de nationalitate romana, cu cele, cari déca sunt, quod negamus, nu potu se fia de catu ale guvernului intregu, inca nu o pricepemu. Ori crede D. medicu din Concordia ca romaniloru dela guvernium numai intr'o vorba le sta, ori numai dela voluntatea loru aterna, cá se sbóre decretele dela guvernium, cumu sbóra vrabiile de pe siuri? — Si apoi cugeta D. auctoru, ca daca au esitu cele 6 decrete dela guvernium s'a facutu totu, si numai

decatu vomu avé 2000 de scoli comunali, ver'o 26 scoli normali si vro 8 gimnasie, ver'o 8 mii de copilasi la industria si comerciu si o cultura a pamentului mai rationabile? Asia se vede, ca acést'a e credinti'a nationale a Dlui medicu, fiendu ca mai la vale dice; ca „tóte aceste s'aru intemeiá din averile loru, cari numai se respandescu fara neci unu folosu standu natiunea in inertia!“

Nu sciu visatu-a D. auctoru, candu a scrisu aceste, ori glumesce? Cumu ca toti romanii cu poteri unite aru poté face unele din cele ce voiesce D. auctoru, si doresce si vercare altulu, nu é neci o indoieía, dara ca pentrucá se se faca aceste tóte, sunt destulu a se tramite decrete guverniale, aceea nu va crede nime, afara de D. auctoru alu „Inconvenientului“. Apoi ca romanii aru respandi (sic) averile loru fara neci unu folosu, ast'a trebue se-o negu (in interesulu opiniunei despre maturitatea romaniloru). Nu guvernium è de vina Dle din „Concordia,“ deca nu avemu scoli comunali, nu, ci altii, sci Dta cine?! — Ti voiu spune, de si póte mi voiu face inimici prin spunerea adeverului; caus'a sunt — patrafirele Dtale, acele, cari, dupa cumu scrii Dta, facu pele mele in scóla si in beserica.*) Eara eu dicu, ca mare parte nu statua, (in sensulu Dtale) ci **impedeca!** Dar' nu sci Dta neci atata, ca patrafirele vreau scoli comunali confesionali? ca ele vreau se fia beserica (confesiunea) autonóma, ca prin urmare nu are de a se mestecá guvernium in radicarea scóleloru comunali? ca acea é treb'a loru; — apoi sci Dta, cumu grigescu unii preoti si multi protopopi — (nu voiu se dicu de episcopi) de scoli? — En rumpeti unu picu de tempu si cercetéza scolile comunali in ori care parte a tieriei, chiaru si in protopopiatulu celui mai renumitu nationalistu romanu (din diet'a 1863 nu de parte de Sabiiu) si vei afla, ca si unde sunt scoli redicate cu multe spese ale seraciloru plugari, de acele nu se ingrigesce nime!! Gasce, gaini, ba si rimatori (porci) frecuentéza acele scoli, dara cá se frecvente si copii, pucinu se ingrigesce D. protopopu. — Cutare si cutare!!! Dara apoi de carti bune scolastice cumu se mai ingrigescu? feritu-a Dumnedieu! Decrete guverniale au mai esitu si voru mai esi pentru scóle comunali, dara pana ce episcopii, canonicii, protopopii si popii nu voru starui cu zelu adeveratu apostolicu intru inaintarea scóleloru comunali etc.; fara se voru ingrigi mare parte numai pentru punerea celoru catu mai multi dascali, cá cu atata se crésca si venitul tacseloru loru; pana atunci in desierta voru fi tóte decretele guverniale, ca guvernium nu póte stá la spatele fiacarui selu silésca asi impleni datoriea etc. etc.

Totu asia atarna si introducerea unei economii mai rationabile numai de la preoti — séu patrafire, cumu le dice D. auctoru, ca ei sunt oglind'a, in care trebue se se privésca bietulu plugariu de pe sate!

Si asie asi fi gatatu cu reflexiunile la „Inconvenientulu“ din Nr. 4 si 5 ai Concordiei; acuma numai

*) Bine se fiu intielesu, cá se nu mi se intemple si mie cá lui P. cu opinearii lui P...a din Concordia; nu eu ei numesou pe on. preoti patrafire, ci D. medicu din Concordia!

atat'a mai amu se adaugu, ca eu din multe scrieri diurnalistice romane m'amu convinsu, ca celu mai mare pecatu politicu alu nostru, séu daca vrei „morbu derimatoriu“ este, pruritul unoru ómeni fara esperiintia, abia esiti din scoli, de a reformá, de a politise, de a se pune censoredi prestre faptele altora cu multu mai esperti; nenorocit'a mania de a face politica, ca ci scie cineva a purtá condeiulu! —

Alu douile „morbu derimatoriu“ é, ca multi dintre noi se lasa a se povetii in lucrarile loru mai multu de interesu propriu, de ambitiune a fi celu d'anteiu, a fi capulu tuturor'a! a fi catu se póte mai esaguratu, cá cu atat'a se fia mai demnu de numirea de romanu mare, nationalistu mare, aiba lucrarile lui resultatu ori nu aiba, totu atat'a!

Dane Dómne barbati practici, prudenti si circumspecti — si sinceri contra natiune! si ne mantuesce de mesteristica in politica!

La revedere Domnule Doctoru! X. Y. Z.

Asociatiune. Protocolu etc. etc.

(Continuare.)

§ 8. Se presentéza respunsulu Dlui colectoru din Zlatn'a Lazaru Piposiu dto 31 Decembre 1863, cu privire la platirea intereseloru obvenitóre dupa capitalulu deobligatu in o obligatiune colectiva a mai multoru Domni din Zlatn'a in suma de 800 f. v. a. pe anii 1862, 1863, in legatura cu provocarea comitetului dto 6 Octobre Nr. 220, 1863. Din acestu respunsu comitetulu aflandu, cumuca respectivii Domni s'au obligatu a conferi mai antaiu la fondulu juristiloru, numai pana candu se va infintiá asociatiunea; si pana candu voru fi in stare materiala buna; acumu inse, dupace acea obligatiune deveni proprietatea asociatiunei, firesce transpusa fiindu cu contielegerea Dloru respectivi prin D. Maresianu, — nu se afla in stare a plati interesele cuvenite, apoi si altufelu cea mai mare parte sunt membrii asociatiunei: asia afla cu cale a decide: — cá cas'a asociatiunei se se insarcineze, obligatiunea resp. a nu o mai considerá si computá cá proprietate privata a asociatiunei. —

§ 9. Se ia la pertractare concursulu juristiloru Moise Branisce si Dimitriu Racuciu pentru premiulu de 100 f. v. a. destinatu pentru unu stenografu romanu, pentru carele se publicase concursu diu partea comitetului sub dto 6 Octobre 1863 cu terminulu pana in 1 Novembre 1863. Comitétulu luandu in consideratiune probele cele multiamitóre de art'a stenografica, ce leau doveditu numitii concurenti atatu cu ocaziunea congressului nationalu ténutu in 19 23 Aprile, catu si cu ocaziunea dietei din 1863, iau aflatu demni de a le asemná respectivulu premiu stenograficu de 100 fl. si totudeodata pre cas'a asociatiunei a o insarciná cu ecsolvirea acelu'a.

§ 10. Secretariatulu aduce la cunoscinti'a comitetului, cumuca protocoalele adunarei generale ténute la Blasiu in 7 si 8 Sept. 1863 s'au tiparitu in 500 esemplare si ca s'au si priimitu in cancelari'a asociatiunei. — Acestu protocolu, carele consta din 9^{1/2} cóle in 8° se se venda cu 50 cr. v. a., avendu inse in vedere conclusulu adunarei generale ténute la Blasiu p. 29, ear' tóte trei brosiurele, adica prot. adunarei I., II. si III. laolalte se se venda cu 1 f. v. a. Totudeodata, fiindca actele adunariloru asociatiunei jactu cea mai mare parte nevendute in cancelari'a asociatiunei, cu mare dauna materiala a fondului asociatiunei, asia secretariatulu se insarcinéza a se pune in relatiune cu librarii din patria si de pe airea, si pe lenga unu procentu, ce se va poté acordá, — a le tramite in numerulu poftitu esemplarie din actele asociatiunei spre vendiare, in depositu.

§ 11. Cu asta ocaziune Esc. S'a D. presiedinte descopere, camca spesele tipografiei pentru tiparirea protocolului adunarei generale ténute la Blasiu le iérta in folosulu prosperarei fondului asociatiunei. — Comitétulu petrunsu de bucuria pentru acésta generositate si bunavointia a Esc. Sale D. presiedinte, se simte indatoratu a-i esprime oea mai caldurósa multiamita in numele asociatiunei. (Va urmá).

Prolepte de invoiéla

ale lui Ludovicu Kovács. (Urmare).

— Concedemu aceea ce dice auctorulu, cumuca pe clas'a privilegiata din Ungari'a, Transilvani'a si Croati'a nu oa silitu nici dinasti'a nici „nemtiulu,“ cá se 'si prefaca constitutiunea vechia in ruine si concedemu acésta cu atatu

mai vertosu, cu catu bine scimu, ca asia numitulu némtiu, sub care noi iutielegemu earasi totu numai pe clasele privilegiate din provinciile germano-slave ale Austriei, era indetstulatu cu starea sa dinainte de a. 1848 decatu care mai buna neoi voia a mai sci pe alt'a; negamu inse si vomu nega totudeauna ajutati si radimati pe cele mai invederate fapte istorice, cumuca clasele privilegiate din asia numitele tieri ale corónei ungureaci aru fi sacrificatu vechi'a constitutiune de buna voia. Nu de buna voia, ci numai de frie'a celoru mai cumplite pericole indreptate asupra persóneloru si averiloru s'a intemplatu acésta in urmarea cutrieratóreloru si sangeróseloru catastrofe din Paris, Minich, Vien'a, Berlinu etc. care au proruptu intre 22 Fauru si 15 Martiu 1848. Recunóscemu ce e dreptu, cumuca s'au aflatu mai multi barbati condusi de principiile anului 1789 inspirati totuodata óresicumu de unu spiritu profeticu, carii si pana la a. 1848 au pretinsu la tóte ocaziunile si cu totuadinsulu reforme salutarii, intinderea folóseloru constitutiunii prestre tóte clasele nationale si confesiunale si mai in scurtu rumperea pe dintregulu cu trecutul celu barbaru si incarcatu de cele mai doreróse suvenire pentru precumpanitórea maioritatie a locuitoriloru acestoru tieri; sustienemu inse earasi cu istori'a in mana, cumuca acei barbati au compusu intre sine numai o minoritate nepotintiósá, carea neajutata de nesce eveniminte cu totulu extraordinarie precumu au fostu cele din a. 1848 necidecumu nu aru fi fostu in stare de a strabate cu invatiaturile loru. Si eata acésta este un'a din causele principale, pentru care de 15 ani incóce afara de unii séu lingusitori si servili, séu maimutiatori, ticalosi nimini altulu nu voiesce a multiami dieteloru din 1848 pentru neci una din asia numitele concessiuni, cu care se lauda si aventá partisanii acelora, ci din contra, astadi cá si pe atunci isi mai are deplin'a s'a valóre cunoscut'a espresiune francésca fatala: trop tard! —

Mai incolo scie D. Kovács:

Pre candu in modulu acesta introduseramu patri'a nóstra in comuniunea civilisatiunii europene, pre candu amu deschisu culturai europene tóte stavilele, pentrucá aceea se absorba si se nivelese totu; pre candu noi inlainturulu tierii nóstre amu desteptatu tóte elemintele, pentrucá ele rivalisandu se silésca nainte; pre candu dupa tóte acestea impregiurulu nostru domnesce o viétia si misicare multita si accelerata; candu toti alérge cá la unu asaltu, — noi carii amu lapadatu dela noi tóte folósele si nu neamu pastratu decatu harnici'a nóstra, ce facemu noi, pentru cá in mediuloculu acestei rivalitati universale se nu potemu téné pusetiunea nóstra? —

„Noi recurgemu la talismanulu nostru resariteanu, la pasivitate a nóstra.“

„Eu nu disputu cumuca politic'a asteptarii pe unu timpu órecare intrebuintiata cá tactica, nu ar' fi corespunditóre scopului; o pasivitate inse duratóre pe ani inainte se prefaca in sistema, eara cá atare ea éste nu numai o nebulia, ci totuadata si demna de condamnatu (de osenditu).“

„Nu este aici loculu de a cerceta, care au fostu urmárele pasivitatii, intru care amu caditu noi dupa evenimintele din 1849. Judece oricare omu nepreocupatu,* óre diecead'a dintre 1850—1860 era se lase dupa sine urme atatu de afunde, déca noi inlocu de a ne da pasivitatii**) si de a ne complace intr'o decadintia generala, ne-amu fi apucatu cu totuadinsulu de lucruri organisatóre.“ —

„Ci acésta póte se remana cá o problema eterna. Intr'aceea in a. 1860 ni se dete din nou ocaziune de a ne statori viitorulu nostru; óre inse nu ne arataramu si atunci poterea nóstra earasi numai intru a decima? Earu candu altii pusera capetu disordinei nóstre, nu amu recaditu earasi in pasivitatea nóstra, silindu totuodata si pe altii cu tóta patim'a incordata, pentru-cá se faca totu cá noi?***)“

„Tristeles urmari ale acestei tactice nu le potemu nega, pentru-cá aceleasi ne apasa greu si necontentitu.“

„Pana in ór'a de facia inca nu amu fostu in stare de a ne reculege poterile.“ — (Va urmá.)

Bucovin'a, Gura Homorului in Marte 1864. Santiu-nandu Mai. S'a imperatulu in 14 Noembre 1863 „legea, prin care se mite unu regulamentu de alegere comunala cu valóre pentru ducatulú Bucovinei“ si edandu-se si tramitiundu-se legea asta in 30 Ian. 1864, are ea se intre in putere, ame-

*) Nemtiesce unbefangen, cumu amu dice de pareri raticite, de planuri fantastice scl.

**) Pasivitate séu lenea cea dulce, asia numitulu dulce far' niente?

***) Adica Nimicu.

suratu art. II alu santiunii imperatesci, in 60 de zile dupa publicarei.

Asta lege s'a impartasitu, in traducatiune romanésca, si judiloru (vorniciloru) comunali, si este acumu chiamarea scriitoriloru oomuneloru a face cunoscutu sateniloru cuprinsulu ei, ca-oe scriitorii satesci, asiedianduse de catra preture in acele comune, ai carora judi n'au sciintia de a lege si a serie in limb'a nemtiésca, sunt indetoriti a li comuneca cuprinsulu legiloru si porunceloru, ce le vinu dela „cancelarii,“ a li stà intr'ajutoriu la strinsulu dariloru si in casurile cerute, a da cancelarielor respunsu in scrisu la poruncele capetate.

Scriitorii acestia sunt in regula de natiune straina si a nume parte nemti parte poloni, dupa cumu su adeca si pretorii, cari iau asediatu prin comunetati. —

In tóta Bucovina toti pretorii, afara de unulu, carei romanu, nu cunoscu limb'a romanésca neci decatu, s'au numai intr'atata, ca-si potu cu anevoie comunica ideele cu satenii, ce vinu la preture cu nesce afaceri, si asia si scriitorii asiediati de densii, ne cumu se póta scrie si lege in limb'a romanésca, dar' nu sunt in stare neci a o vorbi macaru, cumu se cade.

Acést'a neputintia e cu atatu mai surprindutória, pentru-ca da in capu de a dreptulu cu vointia imperatésca si anume cu ordinatiunea imperatésca din anulu 1860 atingutória de intrebuintiarea limbelor natiunale si cu explicatiunile ministeriale, ce s'au datu ordinatiunii aceleia. —

Noi aflamu asia-dara cu cale, de a aduce aminte diregtorielor subalterne intielesulu ordinatiunii acesteia si in parte de a indemná pre pretori, cu pre scriitorii neromani, cá séu se-i inschaimbe cu scriitorii romani séu se-i constringa a invetia limb'a romanésca atatu de bine, incatu se fia in stare nu numai a o vorbi, dara si a ceti si scri intr'insa coresu si ou in clesnire, si asta pretindemu dela pretori cu atatu mai vertosu, fiinduca scriitorii de acumu, ne cumu se se afla in stare de a explica comuneloru legea susu atinse, dara nu potu neci ceti macaru testulu ei romanescu, una impregiurare, carei de totu daunatiósa pentru comunele romanesci. — Mai multi.

Din campulu resbelului

reportamu, ca in 6 Martiu diminéti'a óstea austriaca a trecutú Koldingau si intempiná cavaleri'a danica, in care atacu se rani capitanulu pretorialu conte Uexküll; si locot. pr. dragonu c. Czernin ranitu periculosu cadiu in manile dusmanulu dimpreuna cu vre-o cativa dragoni. Sub comand'a generalulu Gablenz fura respinsi danesii catra Hersens, austriacii mai avura vre 16 reu raniti, precandu dusmanulu avu 'si mai mare perdere.

In 8 Martiu divisiunea de garda prusiana cu principele de coróna si comandantulu Wrangel au inaintatu catra Fridericia prindiendu 180 de individi, Prusi'a avu 20 raniti si 2 morti.

La Düppel se totu aduna tunuri obsidionale si in 3 Mart. se mai atacara cu danii. Dela 5 Martiu austriacii stau inaintea siantiuriloru dela Düppel.

„Br. Z.“ scrie, ca comandantulu Wrangel i s'aru fi transmisu dela Berlinu mandatu de a inaintá in Juti'a si asigura, ca totudeodata se incunoscintia despre hotarirea acést'a, si poterile Franci'a si Angli'a, si dipositiunile pentru acést'a inaintare dupa cumu scrie „Press'a“ de Vien'a sunt facute cu contielegerea si conlucrarea austriaca; va se dica, ca pre incetu decurge lucrulu catra latirea conflagratiunei resbelice; ca-ci danesii nu vréu se scie de nici catu de pucina concessiune, apoi la diet'a loru numita „Folksthing“ se alegu totu candidati de cei mai nationali, intre cari ecsmnist. Hall dise in cuventarea s'a de alegere, cumuca a intrebatu pe Lord Voudehouse sol. anglicu, déca desfiintiarea constitutiunei din Noemb. va impedecá intrarea armatelor germane, pe pamentu Danicu, si elu a respunsu, ca nu.

Situatiunea din punctulu de vedere alu principia-loru si formeloru de a guberná a adiunsu pana adi tocma la tiermurile Rubiconulu. Noi am' dis'o cu unu anu inainte de acést'a, ca dupa scaparea din 1848 cabinetele s'au intr'unitu mai tóte spre a tiené in frenu incercarile resturnatóre ale democratiloru ultraliberali si ale republicaniloru si socialistiloru séu ale rosiloru; si totu ce intreprindu intre sene, camu cu totii intr'o forma uniti in principiu, in cele din urma tien-tésa totu numai la infrenarea si desarmarea elementelor liberali. Presumu in Americ'a asia si in Dani'a nu se lupta dusmanu cu dusmanu pentru vre unu teritoriu séu alte folóse efemere, ci tóta lupt'a si versarea de sange se face cá provocata de prinoipiele formeloru de gubernare. Astadi li-

bertatea si absolutismulu se afla facisiu pre tiermii Rubiconulu in tóta Europ'a, si déca e adeveru ce scrie „Morning Post,“ diurnalulu lui Palmerston, apoi absolutismulu cu sant'a aliantia amenintia de un'a parte si libertatea si constitutionalismulu isi redica sabi'a cu dóue tatusie asupr'a celora de alta parte. Nu mai e acumu intrebare, déca voru remané ducatele Dani'e ori se voru taiá de catra ea; ci despotismulu si constitutionalismulu stau facia in facia in tóta Europ'a si inca cu sabi'a scósa, adapata in veninu de sierpe mortiferu. Resbelulu celu mare alu secululu acestuia inca numai de aci incolo se va portá. Dile mari si importante ne ascépta. — Angli'a abia viséza de bugetu pentru tempu de pace; Franci'a eprovediuta cu unu imprumutu miraculosu, precumu scimu, ca se cerú creditulu de 500 milióne si subscrierile trecura la mii de milóne. — Austri'a, Prusi'a si Rusi'a facundu contu pe imparecherea Angliei si Franciei s'au realiatu intre sene in contr'a revolutiunei. Dar' se insiéla, dice „Morning Post“ „ca Poloni'a, Itali'a si celelalte popóre apasate se voru resculá; Angli'a si Franci'a 'si impreuna ostile si garantesa progresulu Europei. Vomu rennoi alianti'a cu Franci'a si vomu sdrobi sant'a aliantia.“ Camu asemenea vorbesce si „Times“. „Daily News“ totu in acestu intelesu cetesce levite poteriloru absolutistice si „Ind. B.“ merge si mai departe dicundu, ca se grupésa lenga poterile apusene si celelalte state de a dou'a mana, Angli'a catu si Rusi'a apromitendui incuviintiarea de a esi pana la Renu. Din momentele acestea candu si orientulu stà gata si inca armatu de a face cauza comuna in taber'a luptatoriloru pentru libertate, ne potemu explicá si necontenitele armari de nou incepute atatu in Franci'a, Angli'a, Itali'a, catu si in orientu, precumu si otarirea consiliulu de resbelu alu emigrantiloru magiari, cá su Klapca se 'si cerce noroculu in Dalmati'a la Fiume. —

Cronica esterna.

RUSIA si POLONIA. Viediendu Rusi'a, ca caus'a dapo-germana se totu mai ingrósia si Franci'a nu se determinédia la unu feliu, a pusu in miscare vre 60 mii rusi, cari se ocupe granitiile posene si ale Galitiei séu cu alte cuvente se apropria de deslarvarea santei aliantie. — Pentru-cá inlaintu se aiba pace se emisera mai multe decrete imperatesci pentru total'a rescumparare a tieraniloru, precumu si despre organizatiunea si autonomi'a comuneloru desfaoundu tóte legaturele dintre boeri si tierani. Hei! déca voru audi acést'a tieranii din Romani'a, apoi ce mai póte urmá — se spuna boerii cei intieleniti. — Totu in 6 Martiu se publicara astufeliu de manifeste si in Varsavi'a; si in Poloni'a inca vinu alte trupe vre 60 de mii, cu care se se stinga insurectiunea. Polonii prin placate tragu luarea aminte a insurgentiloru loru, cá in impregiurari asia de strimtorate se fia circumspecti si in Galiti'a se pastrese linistea. —

FRANCIA se pare ca incepe a pre calcula latirea resbelulu si intinderea conflagratiunei si de aceea nu se grabesce a esi din starea de observatiune, totusi sta pre lenga aplecarea votulu universalu si pricipiulu nationalitatei si in caus'a dano-germana, cá si in cea a Italiei si a Orientulu. —

ITALIA. Curiosu. ca pe eandu suná mereu, ca italienii voru atacá Veneti'a, acumu de odata foile italiene si unele germane érași aducu scirea, cumuca armat'a austriaca prin urmat'a rechiamare a facultatiloru s'au imultitu peste mesura si Austri'a sta in ajuunulu de a luá ofensiva in contr'a Piemontulu. —

ROMANIA. „Kr. Z.“ Nr. 40 se plange in invective amari asupr'a neomenósei si tiranei tractari a suditoru austriaci in Romani'a, (ad. a celoru, cari devinu a fi dati peste granitia in urm'a delictelor (séu) desertarei) cumuca cu lantiulu de gutu legati cate 7—8 laolalta dusi de unu trabantu calare, s'aru transportá pana in Predélu. — Omulu nu e vita! —

— Bucuresci. Inca totu se mai continua ofertele in tunuri si armarii pe sam'a statulu. D. Procopie Filitis propr. in distr. Prahova darui unu tunu, tóte judeciele se intrecu intru oferire.

Ministrulu cultelor a pusu la cale, cá scólele se se asiedia in monastiri, unde voru fi si comune lenga monastiri.

Legea pentru concessiunea unei cali ferate pe valea Siretulu, prescrie, cá ea mergundu dela Galati la frontier'a Bucovinei si avendu o ramura spre Iassy, una spre Ocna, alta spre Focsiani, sub titlu eventualu, se mai faca o prelungire si dela Iassy la „Valea Prutului.“

Acésta lege e primita si nu mai resta, de catu cá ministrulu lucrurilor publice fiindu autorisatu se subscrie in numele statului concesiunea acelei cali cu disele ramuri in favórea Dd. Marchisu de Salamanca, Gustave Delahante, Thomas Brassey, Samuelu Morton, Peto baronet, Eduard Ladisl. Betts, Principe Leo Sapiéha si Petru Mavrogeni, séu a societatei ce voru formá ei sub conditiunile legi de facia; prin urmare Moldov'a are prospectu, cá catu mai curundu se se véda crucita de drumuri de feru; si la Ocna s'ar' poté imbina si cu o cale ferata din Ardealu, ce ar' trece pe la pasulu Uitustu, si cine scie, póte, ca mai lesne decatu prin altu punctu. — Dar' pana candu nu se va desfiintia pontasiari'a clacasia séu iobagi'a calea de feru pentru o tíera é numai puntea spre a fi inundata de tóte elementele destruitórie, fora cá se se póta spera, cá elementulu nationalu se 'si póta elupta vreedata superioritatea cuvenita! — Atende! Atende! Mei romane! — Nu amana, nu amana improprietarierea tieraniloru, care trebuia se precéda si inarmarii si calei ferate!!

Proiectu

pentru improprietarierea fara daun'a proprietariului, si cu multumirea ambe partiloru in Romani'a. (Urmare).

Art. VII. Legiuinduse una asia sistema ar' fi nu numai desiderabilu, ma chiar' inevitabilu de trebuintia pentru egalitatea tuturoru tieraniloru in futurele avantaje, cá si comunele, care acumu nu sunt in conditiunea de clacasi, ci ca liberi proprietari, se intre in marea confederatiune a statului pentru regenerare, cultura si progresu. — In acestu sensu, trebuie dar' de a se afla unu mediulocu, cá si fiacare din astea familii proprietari tierani se contribuésca parte analoga la sumele ce se aduna pe anu din munc'a de improprietariere, si adeca una familia simpla (analogu cu unu clacasiu simplu) si dupa una mosie de 1-a clasa se depue pe anu in dispositiunea guvernului 100 lei, iar' una familia simpla dupa una mosia de clasa a 2-a, se depue pe anu cate 50 lei in dispositiunea guvernului pentru scopurile memorate, pentru care ar' trebui luate declaratiunile lorusi in termenu de 3 séu 6 luni dupe promulgarea legi, si in care declaratiune se fia in concreto caventi. Candu apoi in vr'unu anu n'ar' fi urmatori la asta obligatiune, séu candu dela inceputu nu s'ar' obliga, atunci guvernulu se dispuna de cuvenita initiativa, ca prin munca loru, numita „munca pentru progresu,” si pe una parte a locurilor loru (vedi despre locuri conditiunile la proprietari art. IV, si despre cuantitate in exemplele dela vale) se se dobendésca acea suma, denuminduse unu Rectoru de munca facuta pentru progresu, cu obligatiunile rectoriloru de munca improprietarierei. — Pentru asta munca de progresu nu póte servi de basa statuirea dileloru, cá pentru munca improprietarierei, fiinduca nu este pamentu rescumparatu, dar' pentru a se putea hotari si pentru acestu casu una basa de legiure, voi emite de norma 2 exemple, unulu pentru una mosia larga de prima clasa, si unulu pentru una de a 2-a clasa, in care exemple amu aflu de trebuintia, ca asia comune libere se faca munca de progresu $\frac{3}{4}$ parti din dilele, care le facu clacasiu pentru munca de improprietariere, cu deosebire numai, ca aici aici fara boi de jugu, voru face totuatarea dile ca si clacasiu de a loru categoria, adeca 30 dile pe anu: *)

1-lu esemplu pentru una mosia de 1-a clasa, cu 300 familii simple séu 150 amestecate.	Dile cu 1 par. vite	Dile cu palma
30 fam., 1 cu 4 boi, face 1 pe anu 9 dile cu vitele si 18 cu palma	540	540
90 fam., 1 cu 2 boi, face 1 pe anu 9 dile cu boi, si 27 cu palmile	810	2430
30 fam., fara vite face una 30 dile cu palmile	—	900
Totalu	1360	3870

Din care dile se se faca munca 400 pog. semanatura, socotenduse la 1 pogonu 3 parchi boi intr'una di, si 8 dile cu palmile

1200	3200
------	------

Mai remanu pentru caratura si alte lucruri (§ 13, 3 d)

150	670
-----	-----

*) Unde nu se va gasi locu pe acea mosia pentru efectuarea muncii de progresu voru servi normele din observatiunile articoleloru III si IV.

Resultatulu muncii dupe astea 400 pogóne redusu in bani, si cu esemptiunea sementii, luandu iar' de basa, ca unu pogonu da 100 lei folosu neto 40.000 lei

Spese: Chiria pentru 400 pog. à 10 lei	4000
Rectorului muncii si altele	6000 10.000 „
Restu	30.000 lei

Care fiindu pe urma a 300 familii simple, vine pe basa de una 100 lei pe anu, si de respunsu prin rectoru pentru scopurile specificate in art. VIII.

2-lea esemplu pentru una mosia de clasa 2-a cu 150 familii amestecate séu 300 simple:

	Dile cu 1 par. boi	Dile cu palmile
30 fam., 1 cu 2 juguri, face una $4\frac{1}{2}$ dile cu boi si 9 cu palmile	270	270
90 fam., 1 cu 1 jugu, face una $4\frac{1}{2}$ dile cu boi si $13\frac{1}{2}$ cu palmile	405	1215
30 fam. fara vite, face una pe anu 30 dile cu palmile	—	900
Totalu	675	2385

Din care dile se se face 200 pogóne semanatura, socotendu la unu pogonu 3 parchi vite in una di, si 8 dile cu palmile

600	1600
-----	------

Mai remanu pentru caratura si alte trebuintie (§ 13, 3 d.)

75	785
----	-----

Proventu: Resultatulu la 1 pog. exclusive sementia 100 lei, la 200

20.000 lei

Spese: Chiria pentru 200 pog. à 10 lei

2000	
Renumeratiune rectorului de munca	3000 5.000 „
Restu	15.000 lei

care resulte adia intr'unu anu pe basa de 300 familii simple, vine dar' pentru una, inlocuita pe una mosia de a 2-a clasa. se respunda rectorulu cate 50 lei pe anu, pentru scopurile insemnate in art. VIII.

Art. VIII. Sumele de bani ce ar' resulta in cursulu sistemii de 12 ani, si ar' concurge in fiacare anu, atatu din munca de improprietariere, catu din munca pentru progresu, si anume dela unu clacasiu simplu séu una familia simpla pe una proprietate de 1-a clasa cate 100 lei, ear' dela unu clacasiu séu familia simpla locuindu pe una proprietate de a 2-a clasa, cate 50 de lei, se fia destinate pentru scopurile memorate mai susu, si credu ca ar' fi a se imparti in proportiune de 100 parti in modulu urmatoru:

- $\frac{10}{100}$ parti pentru scóle comunale,
- $\frac{5}{100}$ parti pentru scóle reale séu normale,
- $\frac{5}{100}$ parti pentru scóle agronomice si ferme modele,
- $\frac{5}{100}$ parti pentru funduri comunale de inobilaria vitelor si alte ameliorari,
- $\frac{5}{100}$ parti pentru unu fundu centralu alu natiunei pentru progresarea in cultura,
- $\frac{5}{100}$ parti pentru producerea de dudi (metasari) si pomi roditori de impartitu familielor tierane, apoi pentru formarea de plantatiuni de dudi.
- $\frac{65}{100}$ parti pentru erigerea edificelor la industria sericola, si pentru utensilii.
- $\frac{100}{100}$ sum'a intrega.

Pana aici s'au desvoltatu idea unei regenerari de societate, in urmatórele paragrafe voi asterne, cumu credu ca ar' fi bine a se statui una sistema, cá idea emisa se póta fi practica si fructifera. (Va urmá).

Se deschide. Noua prenumeratiune si dela 1 Martiu. Se mai afla ecsemplare si dela inceputu.

Cursurile la bursa in 11. Martiu 1864 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 72 cr. v.
Augsburg	—	—	118 „ 25 „
London	—	—	119 „ 25 „
Imprumutulu nationalu	—	—	79 „ 50 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	71 „ 40 „
Actiile bancului	—	—	771 „ — „
„ creditului	—	—	179 „ — „

Obligatii desarcinarii pamentului in 7. Martiu 1864:
Bani 70.— — Marfa 70.50